

Muzycznej im. E. E. Gordona w Poznaniu

- od września 2014 r. do chwili obecnej – jako nauczyciel fortepianu w POSM I st. nr 1 im. H. Wieniawskiego w Poznaniu

Ocena osiągnięć artystycznych

Działalność artystyczna Pana Konrada Książczyka jest skromna. Od czasu ukończenia studiów (w 2013 roku) wziął udział w 13 koncertach (Poznań, Stargard Szczeciński, Szczecin, Nowy Tomyśl) – nie biorąc pod uwagę jego występów jako pianisty w spektaklu „Obsługiwałem angielskiego króla” realizowanego przez poznański Teatr Nowy.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr Konrada Książczyka „Symfonizm w sonatach fortepianowych Sergiusza Rachmaninowa” (błąd w tytule na stronie tytułowej – Siergiusza) składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne stanowią zapisane na płycie CD prezentacje następujących utworów:

1. Sergiej Rachmaninow – Sonata fortepianowa d-moll op. 28 nr 1
2. Sergiej Rachmaninow – Sonata fortepianowa b-moll op. 36 nr 2 (wersja z 1931 roku)

Opis dzieła artystycznego składa się ze wstępu, 3 rozdziałów, streszczenia, angielskiej wersji streszczenia i bibliografii.

Autor w opisie (62 strony) omawia:

- w rozdziale pierwszym gatunek symfonii w kontekście sonat fortepianowych i ich wzajemnego przenikania się, pojęcia symfonizmu, symfoniczności i symfonizacji oraz sonat fortepianowe S. Rachmaninowa;
- w rozdziale drugim analizuje symfonizm dwóch sonat fortepianowych S. Rachmaninowa;
- w rozdziale trzecim prezentuje najistotniejsze swym zdaniem elementy decydujące o symfonicznym charakterze sonat.

W opisie dzieła artystycznego Pan mgr Konrad Książczyk podejmuje próbę udowodnienia tezy, że Sergiusz Rachmaninow w sonatach fortepianowych czerpie z rozwiązań kompozytorskich charakterystycznych dla gatunku symfonii i muzyki symfonicznej. U podstaw jego rozważań tkwi rozróżnienie pojęć *symfonizm*, *symfonizacja* i *symfoniczność*, czym zajmuje się dokładniej w Rozdziale I, podrozdział 1.2 (str. 9). *Symfonizm* w jego ujęciu stanowi synonim wpływów muzyki symfonicznej epoki romantyzmu na formę utworów przeznaczonych na fortepian. Z kolei *symfoniczność* jest utożsamiana z wpływami utworów orkiestrowych na fakturę utworów fortepianowych (co można zdaniem autora określić terminem *symfonizacji*). W tym dość skomplikowanym podziale znaczeń i niejednoznaczności definicji pojawiają się dwa obszary, w których autor umieszcza swą tezę o *symfonizmie* w sonatach fortepianowych Sergiusza Rachmaninowa: jeden dotyczy *symfonizmu* sonat, a więc wpływu dzieł orkiestrowych na ujęcia formalne tych utworów

(czym autor zajmuje się w Rozdziale II), drugi natomiast symfoniczności tych utworów, a więc wpływu utworów orkiestrowych na fakturę sonat (Rozdział III).

Pewne moje wątpliwości dotyczą właśnie tego Rozdziału. Oczywiście symfoniczność sonat fortepianowych S. Rachmaninowa nie podlega żadnej wątpliwości (podobnie jak twórczość fortepianowa Beethovena czy Brahmsa). Miałbym jednak szereg obiekcji w związku z doбором argumentów świadczących o rzekomej symfonizacji tych sonat: czyż zagęszczenie brzmienia przez figuracje, operowanie pełną skalą instrumentu, wielopłaszczyznowość, nasycenie brzmienia i natężenie dynamiki, stosowanie ornamentacji (której ilość w twórczości Rachmaninowa jest dość ograniczona), szybkie zmiany rejestrów nie występują również w utworach innych kompozytorów, którzy nie roszczą sobie praw do ujmowania ich utworów w kategoriach „symfoniczności”? Można wspomnieć w tym kontekście twórczość Fryderyka Chopina, Feliksa Mendelssohna, Aleksandra Skriabina, Claude Debussy’ego i wielu innych. Można oczywiście na ten temat dyskutować, ale jeśli głównym tematem pracy jest symfonizm sonat Rachmaninowa, autor nie powinien zajmować się ich symfonicznością albo rzetelniej zabrać się do analizowania tych i innych elementów istotnie decydujących o symfonicznym charakterze tych utworów.

Do opisu dzieła artystycznego mam jeszcze jedną uwagę, dotyczącą układu formalnego opisu, w którym moim zdaniem Rozdział II (dotyczący budowy formalnej sonat) jest nadmiernie rozbudowany. Autor opisuje harmonikę utworów, ich przebieg agogiczny i dynamiczny, rodzaje figuracji, przechodzenie głównych linii melodycznych z partii prawej ręki do lewej. Wszystko to jest jednak zawarte w tekście nutowym i taki opis jest moim zdaniem zbędny (opisy modulacji, interwaliki poszczególnych przebiegów muzycznych, oznaczeń temp itp.). Wystarczyłyby tabele podsumowujące (zamieszczone na stronach 35 i 50), opatrzone krótkim komentarzem.

Ocena dzieła artystycznego

Jak już uprzednio wspomniałem, dzieło artystyczne stanowią zapisane na płycie CD prezentacje następujących utworów:

1. Sergiej Rachmaninow – Sonata fortepianowa d-moll op. 28
2. Sergiej Rachmaninow – Sonata fortepianowa b-moll op. 36 (wersja z 1931 roku)

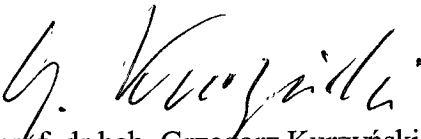
Pan mgr Konrad Książczyk podjął się bardzo trudnego i ryzykownego zadania: wykonania utworów, z których jeden zaliczany jest do sztandarowych pozycji w repertuarze wielu wybitnych pianistów, natomiast drugi rzadko pojawia się na estradach koncertowych. Oba utwory należą bez wątpienia do najbardziej skomplikowanych wykonawczo pozycji w literaturze fortepianowej. Mimo spiętrzonych trudności technicznych Pan Konrad Książczyk wykazał się dobrą pianistyką, która pod względem warsztatowym reprezentuje wysoki poziom. Cechą charakterystyczną jego wykonawstwa jest bardzo techniczne podejście do sposobów interpretowania materiału muzycznego, co można dostrzec zwłaszcza w interpretacji Sonaty b-moll. Moim zdaniem Sonata d-moll jest bliższa „sercu” wykonawcy, natomiast w drugiej Sonacie pojawiają się dość liczne niezgodności z tekstem nutowym, dotyczące błędów rytmicznych i tekstowych.

KONKLUZJA

Wątki poruszane przez Pana Konrada Książczyka w opisie dzieła artystycznego są dość

istotne z punktu widzenia definicji pewnych pojęć, które nie do końca są jednoznaczne w kontekście ocenianej przeze mnie pracy. Dotyczy to zwłaszcza terminów symfonizm jako coś odmiennego od symfoniczności i symfonizacji. Pojęcia symfonizmu, jak pisze sam autor, nie napotykamy w polskich słownikach i encyklopediach i jest on często „stosowany zamiennie ze słowami symfonizacja czy symfoniczność”. W tej dość złożonej konfiguracji definicji wyjaśnienie spraw nomenklaturowych może stanowić istotny wkład w rozwój terminologii dotyczącej pojęć muzycznych. Wysoko oceniam samo dzieło artystyczne, zwłaszcza interpretację rzadko wykonywanej Sonaty fortepianowej d-moll S. Rachmaninowa, której rozpowszechnianie jest istotną sprawą w obszarze poszerzania katalogu utworów fortepianowych, które powinny zaistnieć na estradzie.

Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska Pana Konrada Książczyka spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, gdyż zaprezentowała oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a doktorant wykazał głęboką wiedzę teoretyczną w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. **Stawiam wniosek o jej przyjęcie.**

prof. dr hab. Grzegorz Kurzyński

Wrocław, 05.05.2018